

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promouenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Közvetlen nem adnak elcsúszni.	Előfizethet a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szőkefejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvas szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 5 ft — kr. Félévre . . . 2 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlittér cseréket 50 kr. Többesrészli hirdetéseknek engedély
--	---	--	---	--

A néppárt és az agrár-program.

Vácz, jun. 30.

A már unalmassá vált politikai szalmaszepelés után, melyet csak az imént fejezett be a képviselőház, mint a nyári eső, oly termékenyítőleg hat az elmékre az a program, melyet a gazdaszövetség nevében Károlyi Sándor gróf bocsátott közre. Hatalmas elaboratum. Közgazdasági teendőink rendszeresebben összeállítva még nem tártattak a közönség elé. Egybe van foglalva mindaz, a mi a birtokos osztály, a kisiparosság és a nép helyzetén segíteni van hivatva.

De mert kizárólag csak közgazdasággal foglalkozik, s a politikai kérdéseket nem is érinti, pártalakulásnak alapját nem képezheti. Az a hír tehát, hogy az agráriusok a legközelebbi ülésükre külön pártot szerveznek, nem valósul meg. Ámbár szokatlan jelenség parlamentális államban, hogy párt alakuljon határozottan körvonalazott politikai program nélkül, — nálunk ez ideig csak az antisemita párt volt ilyes fajta — a jelen viszonyok között sem abszurdum, sem hiábavaló nem lenne egy kizárólag agrár-párt csoport bevonulása a parlamentbe. És Károlyi Sándor gróftól szívesen látnánk e csoport élén, hogy azt tevékenységet, melyet a társadalomban és a gazdasági egyesületben évtizedek óta kifejt, hatványozott erővel és nyomatékkal fejtsen ki a törvényhozó testületben. Sőt örömmel üdvözlőnként őt a bársonyszéken mint földműveléstügyi minisztert, mert hivatalos működése a magyar föld érdekeinek hajnalhasadását jelentené.

Károlyi Sándor gróf azonban nem elég energikus arra, hogy külön pártot álljon élére, hanem az Apponyi Albert háta mögül, illetve annak vállá fölött intéz figyelmeztető szót a magyar gazdaszövetséghez. Hogy ezt a programot nem a nemzeti párt bocsátotta közre, a mely Károlyi Sándort tagjai közé számítja: a legvilágosabb bizonyíték, hogy Apponyi nem szegődik feltétlenül az agráriusok mellé. Mi akadályozza ebben ezt a kiváló államférfit, kinek legfőbb hibájával tétovázó természetét róhatjuk fel, most nem kutatjuk. Elég rámutatni a tényre, hogy a nemzeti párti Károlyi Sándor nem a nemzeti párt, hanem a gazdaszövetség nevében lelkesíti küzdelemre a hazai középosztályt.

Rosszul esik ez esetben a skepszis, de azért őszintén megvalljuk: nem várunk eredményt a fölhívásból. Ily formában az agrár-programnak csak teoretikus értéke van. A gondolkodó fők helybenhagyólag bölintanak a program minden egyes tételének előolvasásakor, de a végére jutva tanácstalanul fognak állani.

Hiszen azt a program nélkül is mindenki tudja Magyarországon, hogy az Ősi birtokososztály és a gazdák lábai alatt a föld mozog és szétomlik. Erezzük azok vagyoni súlyedését és ezzel kapcsolatban morális, meg közéleti súlyuk rohamos esőkésését. Látjuk, hogy a tőke emberei foglalják el a hatalom várait, s könnyörtelentül zsarolják ki a munkás kezeket és a fogyasztók millióit. Szemünk előtt megy tönkre a kisipar és züllik proletárságba, itt-ott anarchizmusba, a kézműves és a napszámos osztály.

Tudjuk, hogy mindezen bajokon segíteni kell nem csak az illetők, hanem az igaz szabadság és a nemzeti érdekek szempontjából, mert a közgazdaság súlyos helyzetének orvoslása nélkül anyagi és erkölcsi tönk fenyegeti az állami fontartó osztályokat. Károlyi Sándor gróf programja megjelöli az utakat és eszközöket, a melyekkel a sebek begyógyíthatók, de elfeledi rámutatni az orvosra.

Ez az a kardinális hiba, mely az agrárprogramot csak oly ideális értékűvé teszi, mint a minők a mult évi gazdakongresszus határozatai. Mit ér az orvosság a patikában, ha nincs aki beadja a betegnek? Mit használ az agrár-program, ha nincs párt, mely azt törvényhozásilag megvalósítani törekedjék? Fű nő magától, fa terem gyümölcsöket, de program a k t i v m ű k ö d é s n é l k ű l p u s z t a o l v a s m á n y m a r a d. Kell egy párt, mely azt fölvéve működési körébe, a parlament falai közt propagálja meg nem szűnő buzgalommal.

Károlyi Sándor naiv hittal az egész országhoz fordul, mindazokhoz, „kiknek a magyar gazdaszövetség és a fogyasztók millióinak jogos érdekei szíven fekszenek.“ De feleli, hogy a képviselők magán nézeteit a parlamentben a párt-fegyelem hármasként zárja el. A liberális képviselők közt is van, aki odahaza választói közt, meg a gazdasági egyesületben buzgó agrárius, de a képviselőházban úgy szavaz,

miként a nagy tőke és a merkantil körök hatalmában álló kormány kívánja. Ezekhez hasztalan appellál és hasztalan a gazdaszövetséghez, érvényt nem fognak szerezni törekvéseiknek.

Hát ki valósíthatja meg az agrárprogramot?

Talán Károlyi Sándor is tudta, de nem merte az ország figyelmét reá irányítani. Mi ellenben megmondhatjuk, hogy Magyarország gazdaszövetségének csak egyetlen párt bízhatja ügyét és várhatja helyzetének megjavítását: ez a párt a néppárt.

A néppárt már tavaly, megalakulásakor, fölvetette programjába ama pontokat, melyek most részletes kidolgozásban jelentek meg agrár-program gyanánt. A néppárt az, mely akarja a földadó leszállítását, a pótdadó szabályozását, a tőke-kamat-adó erősebb kivételét, a bér-adó behozatalát, a jelzálog-hitel olcsóbbá tételét, a hitelszövetkezetek felkarolását, az iparágunknak szövetségi alapokon való előmozdítását, a mezőgazdasági keresetfőorrások fejlesztését, a munkáskérdés rendezését s a magyar mezőgazdaság érdekeinek megfelelő közgazdasági politikát.

A néppárt mindazt óhajtja, a mit az agráriusok, mert megszilárdítani akarja az Ősi osztályokat az új magyarokkal szemben, s nem csak hitét, de vagyont is védeni kívánja a keresztyény magyarságnak.

A választások küszöbén állva ne tétovázzék a gazdaközönség. Olvassa át az agráriusok felhívását és aztán szíveslélekkel csatlakozzék a néppárthoz, mely az agrár-programot megvalósítani szándékozik. (b. a.)

BELFÖLD.

— Liberális mese. Nem atkőzünk már meg, ha a liberális sajtó, megrémülve a néppárt rohamos terjedésétől, pozícióját valótlán hírek terjesztésével kísérti megerősíteni. Ilyen liberális mese az is, melyet több fővárosi lap nyomán a helybeli liberális organum is feltétlenül olvasóközönségének. Ez a mese arról szól, hogy Frigyes főherceg, a mosonmegyei néppárt támogatását kérő papoknak azt mondotta volna: — „En katoná vagyok, tehát nem politizálok. Ha azonban politizálnék, akkor az én politikám

Mai lapunk 6 oldal.

6 Felsőének, a királynak politikája volna, mely elvégre a kormány működésében nyer kifejezést. — Természetes, hogy a fentebbieket Frigyes főherceg sokszor emlegette s az csakis a fővárosi liberális sajtó valamelyik álmos fejtű hirlapírójának agyában született.

— Zelenyák János dr. beszámolója. A löcsei választókerület néppárti képviselője Zelenyák János, június 28-án tartotta beszámoló beszédjét a kies fekvésű Zsibó fürdőben. Megható a szeretetnek és bizalomnak eklatáns megnyilatkozása, melylyel a választókerület képviselőjét és a néppárt egyik vezérét gr. Eszterházy Miklós Móríczt fogadta. Dacára annak a sok rágalomnak, gyanúsításnak, melynek az ifjú párt ki van téve, Szepeshely káptalan, intelligens közönsége sietett, hogy meghallgassa azon igazságokat melyek feltűntetik a liberális gazdálkodást, a néppárt údvös törekvéseit és ismertetik a manővereket, melyek az újszülött kiirtására vannak irányozva. A két jeles beszéddel lapunk jövő számában foglalkozunk.

— Mars! Ezt a szót kellene fülbe kiáltani annak a Kronawetter nevű bécsi szájhósnak, aki most Budapesten ünnepléti magát a zsidóság által. Ez a politikailag levedlett firma eljött hozzánk, hogy mint telivér szabadkőműves megugassa a katolikus egyházat és a híthű magyar arisztokracziát. Nyilvánvalóbbárczátlanúságot a magyarországi zsidó-liberális sajtó még alig követett el, mint most, midőn diosított ezt a bécsi demagóg frátert. A mikor híre járt, hogy Lueger eljön Magyarországra és egy gyűlésen beszédet fog mondani, unisono üvöltött fel a zsidó-sajtó, hogy idegeneknek nem szabad belevaalkozni a mi politikai és társadalmi ügyeinkbe. Sejtették a jómadarak, hogy Lueger nem épen hízog dolgokat fog mondani a zsidóságról. Mi szótlánul helyben hagyjuk, hogy külföldinek nem illik, sőt nem is szabad egy más állam területén a közviszonyokat bírálgatni. És mit látunk most? Bécsből a kiállítás megtekintésére egy zsidó-csapat, s ennek a vezetője, a demagóg Kronawetter arczátlan támadást intéz az arisztokraczia és a papság ellen. Nyíltan hirdeti, hogy „a katolikus hirarochia a haza legnagyobb ellensége.” Hát Kronawetternek, a ki ép oly külföldi mind

Lueger, szabad nemcsak kritizálni viszonyainkat, de támadni is? Hát a pesti zsidóság csak akkor ordít a beavatkozás ellen, ha az nem az ő malmára hajtja a vizet? — Ime, idáig jutottunk, a recepczió hatása alatt. Nekünk, keresztény magyaroknak hallgatnunk kell, de a recipiált zsidóság szabadon gyalázhatja multunkat, őseinket, papjainkat. Ez az egyenlőség Magyarországon, ezt teremtette meg a liberális irány. De az ünneplő zsidóság éljenkiáltásai közé mi is belevegytjük hangunkat Kronawetter számára, ezt a két szót kiáltva neki mars haza!

Az iskolai év végén.

(g. j.) Bezárultak rövid két hónapra az iskolák kapui. A fiatal tanulók örömet a szívvel hagyták ott az iskolák falait, mert hisz két hónapra átengedhetik magukat az édes nyugalomnak.

Tudjuk méltányolni, mert mi is éreztük azt az örömet, a mit a gyermek a szülői házba hazatértekor érez; mert mi is éreztük, azon örömet melyet az a két hónapi iskolai szünet ad az ifju szüvének, mert hisz munka után édes a nyugalom.

De hagyjuk most ezt. A szülőkhöz lenne egy kis tanácsunk s azon ifjakhoz kik végleg elhagyják a tanítézeteket, lenne kevés utbaigazításunk.

Kedem pedig azon régi közmondással: „Azon ifju ki közép iskolait sikerrel végezte, az egy olyan semmi még, melyből minden lehet”. Ez nagyon igaz. A mondottakban bent van az ifju ábrándja s a remény csalásága. Egy oly tényező előtt áll az ifju, melynek helyes megválasztásától függ boldogsága.

Azért van egy pár szavunk a pályaválasztó ifjuhoz, hogy ne hagyjuk magára az ábrándok szép képétől elragadott ifjut s a csalfa reményektől ne hagyjuk elkapatni, hanem tárjuk fel előtte az élet farsztó küzdelmeit, hogy egész természetességben lássa a munkát, mely előtte áll, hogy halgasson szülei s jóakarói józan tanácsára.

Ifju! olyan vagy most, mint egy gondozott virág, melyet a szabadba tesznek ki. Ritka az, mely minden gondozás nélkül fel tudna virulni. Ha nem hallgatsz szüleid s jóakaróid tanácsára s minden elővigyázat nélkül a nyüzsgő tömegbe vegyülsz, elkap az s sodor tova, egész az — örvényig.

Utbaigazítást adnak majd azok neked, mert reményvel telt mámoros fejed nem képes helyes, egy életre szóló megfontolásra. Szövevényes az ut nagyon, mely előtt most állsz, melyben Ariadne fonála csak a szüleid utbaigazítása lesz.

Ha eluszik is ifju agyadból a mámor köde, mégis nehéz a választás nagyon, nehéz ez a munka nagyon, — az utkielölés. Ide fontoló éss kell, nem az ifju ábrándos esze. Hallgasd meg ifju azért szüleid tanácsát ok már bent vannak az élet nehéz küzdelmeiben, gondolatuk jó mérleg, mely ad tanácsot egy pályához, melyhez talán már ambiciód van.

Azért nem mondjuk azt a szülőnek, hogy ok jelöljék meg az ifju útját, s olyan pályát erőltessenek rá, melyhez talán gyermekeiknek kedvök nincs. Pressziót azért ne gyakoroljanak az ifju lelkére, hanem hagyják azt egész szabadon repülni arra, merre tehetősége vagy hajlama vonzza. Mert a legrosszabb valami a kedvetlenül csinált munka, mely elvégzése meg öli a lelket, elfájtja a szívet s tönkre teszi az embert egész életére.

Hallgassa meg azért ugyan az ifju a szülei utbaigazítását s fogjon kedvvel a kiválasztott pályához, mert az a munka, melyet kedvvel végzünk, gyönyört, vigasztalást nyújt s az élet küzdelmeit könnyíti.

A szülő ne válasszon az ifjunak pályát, hanem hagyja azt az ifju hajlamának, mert a pályaválasztás nagyon nehéz kérdés, melyhez az ifjunak tanácsokat nem lehet adni, csak utbaigazítást a hajlama és kedve szerint kiválasztott pályához. Ezt nem mi mondjuk először, mondták ezt már a tudósok, kik ezen kérdéssel foglalkoztak.

Mi is csak utbaigazítást adunk az ifjunak s ez az, hogy hallgassa meg szüleinek a hajlama szerint választott pályához adott utbaigazításait, mert az ő apai és anyai szemük már figyelemmel kísérték egész gyermek életüket s úgy ok ismerik legjobban tehetségeit, hajlamainak állandóságát s hogy legyünk nyitlak — az anyagi körülményeket is.

Mi pedig még arra figyelmeztetjük az ifjakat, hogy kiválasztott pályájukban legyenek a hazának s a társadalomnak derék polgárai s emeljék hazánk fényét és dicsőségét, hogy legyenek hazánk boldog. Minden munkájukban szemük előtt lebegjen e két szó: Isten és haza.

TÁRCSA.

A váci államfogházban.

— A „Fejermegyei Napló” eredeti tárczája. —

Vác, jun. 30.

Miután nem vágyódom se résztvevő levelekre, mint mar. yr. se nem óhajtok beválasztatni dísztanak az „Italoza magyar” című, öslumpokból álló asztaltársaságra: egy Baedecker hitelen szárazságával ismertetem a váci államfogházat — mint boldogult Bizay báró mondáná — annak „környühállásait”. Az őszinteség ezuttal leleplezse számba megy; mert nincs az a vidéki primadonna, kiről oly ellentétes hírek volnának forgalomban, mint a váci államfogházról.

Nemzetiségi vidékeken, a jámbor tótok és a kevésbé jámbor, de annál ozivilizáltlanabb oláhok közt, bizonyos urak fájdalmas sóhajok közt szoktak megemlékezni amaz időről, melyet a „szarnoki magyar igazságszolgálatás” velük Vázott töltetett. Tót és oláh testvéreink szinte hallják a bilincsek csörgését, s látják a penészes, földalatti odúkat, hol rettenetlen bajnokai szenvedtek „elnyomott” nemzetikért. Ezzel szemben nyakkendőbeli műremekeket viselő, de kopaszodásnak indult gentlemanok vig poharazás közben biztosítják az ifjabb párbajképes nemzedéket, hogy a kontinensen nincs olyan hely, a holy oly imponzáns lehetne mutatni, olyan nagyokat aludni és a hitelezők elől oly nyugalomban élni, mint a váci államfogházban.

Melyik részen van az igazság?

A nemzetiségi martyrokat kénytelen vagyok komédiázó svindlereknek lenyilatkozni. Soha életükben nem volt részük oly jó módban és oly udvarias bánásban, mint az államfogház falai közt. A párbajozó gentlemaneket ellenben tisztelettel figyelmeztetem, hogy méltóztassanak elbeszéléseikben az időpontot is precíz megjelölni. Mert igaz, hogy valának idők, mikor a legtöbb snapsz, s a legjobb borok Vázott az államfogházba szállítottak, s a cigány sehol sem keresett annyi pénzt, mint a tekintetes és nagyságos fogoly urak közt, sőt bizonyos hölgyecskék is mesélhetnének érdekes váci kirándulásokról: de ezek az idők már a legendás multba nyulnak vissza. A kik átéltek, most már fiaikra bízzák a kard forgatást. Meghalt a régi, kedélyes fogház direktor, elkallódtak a francia komornyikok udvariaságát tul-szárnyaló örök, sőt polgári rendeltetésének adott vissza az a kis sárgára messelt ház is, hol párbajozó apáink és nagybátyáink gyakorolták magukat az italozásban.

Tout passe, tout casse, tout lasse. A váci állapotokat a 80-as évek közepén megsokalta valamelyik fanyarkedélyű miniszteri tanácsos az igazságügyministeriumban, s fölépítődött a szegedi egyemeletes államfogház. A váci fiakerosok 1887-től kezdve már csak a dunaparti nyaralókat szerelhették; fogházba hajtató urak gavallérsága szegedi kocsis-köröknek jutott osztályrészül. Vác, a maga feigytézetével, visszatlyedt abba az állapotba, melyet a „Sárga csikó”-ban karakterizál egy kis parasztleány, midőn Csorba Márton hazatértekor azt kérdezi:

„Hát olyan nagy szegyen, ha valaki Vácra jön haza?”

De valamit a Phoenix madár, azonképen az államfogház is feltámadott Vác városában. És ki hinné? ezt nem köszönhetik a váciak másnak, mint az oláh memorandistákna k. Ezek a derék urak oly tömegesen utköztek bele a büntetőtörvénykönyvnek az államellenes igazgatásokról szóló paragrafusaiiba, hogy szüknek bizonyult befogadásukra a szegedi államfogház. Az igazságügy miniszter szételátt az országban és szemé újból Vácra akadt meg. Közvetlen a fogház mellett, mindössze egy utca által elválasztva, lent a Duna partja mellett akadt egy alkalmas eladó ház. Megvették 14,000 frton, hamarjában átalakították s 1896. július havában elhelyezték benne oláh barátainkat. A történeti hűség kedvéért fölemlitem, hogy első lakók gyanánt a következő „martyrok” vonultak be:

Ilyésfalvi Pap György, nagybirtokos, a román nemzeti bizottság alelnöke; dr. Mihali Tivadar, deési ügyvéd; Patitia Rubin, gyulafehérvári ügyvéd; Domide Gerasim, óradnai lelkész; dr. Barciánu Demeter, nagy-szebeni szemináriumi tanár; Comsia Demeter, n.-szebeni szemináriumi tanár; Velióiu Mihály, kisjenői ügyvéd; Suóiu Aurél, aradi ügyvéd és dr. Branisco Valér, a temesvári „Dreptatea” főszerkesztője.

Az utóbbit kivéve, ki 22 rendbeli, hatóság és nemzetiség elleni igazgatásért kapott 2 esztendő, a többi a memorandum aláírásáért jutott a váci egészséges levegő élvezéséhez. Királyi kegyelem azonban már 1896. szeptember 16-án

Néppárti gyűlések.

A néppárti gyűlések egymást érik s nem is lesz befejezése addig míg mindazon sérelmek nem orvosoltatnak, a melyek az utolsó évben a kath. egyházat érték.

Hiába tesznek kirohanásokat a liberálisok bérencz lapjai a néppárt ellen a nagygyűlések alkalmával, az megindult, annak útját még nem állítja. Meg állni csak akkor fog, ha ismét fényesen tüdőkölni látja a meggyalázott keresztet, Magyarország czimerében.

Bármit beszélnek ellenünk a recipiált hazafiak: győzni fogunk! Hiába rágalmozott a vén róka Tisza Kálmán, hiába nevezett minket forradalmi pártnak, mi ezen rágalmatok önzettel visszautasítjuk.

Mi nem küzdünk alattomban; programunk nyílt könyv, melyben mindenki olvashat s a ki egyszer beletekint minden érdeket mellőzve, józan gondolkodással: az a mienk, az tagja lesz a néppártnak.

Bizonnyítják ezt az egymásután tartott és tartandó néppárti gyűlések. A néppárt az egész országban el van terjedve, minden vidék csatlakozik zászlója alá.

Vasárnap, június 28-án ismét két helyen volt gyűlés és pedig Gután Komárommegyében és Tevelen Tolnamegyében.

A gutai gyűlés.

Mintegy 11,000 ember gyűlt egybe Gután Komárommegye csallóközi járásában, hogy meghallgassa a néppárt szónokait. Még e tájon a néppártnak nem volt hivatalos fellépése, s mégis az Alsó-Csallóköz lakossága örvendő csoportosult a kibontott zászló alá. E kerület egy csapásra tökéletesen meg lett hódítva a néppárt részére.

A 48-as párt kerülete volt ez. Pogrányi a képviselője, ki ugyan el is ment Gutára, hogy a néppárti gyűlés után rögtön megtarthassa beszámolóját, s azt hitte ez az uri ember, hogy talál ő is itt annyi zsidó gyermeközöt a pártja éltetésére, mint a mennyit Polónyi talált Kun-Félegyházán. Hanem bizony felült, még pedig alaposan. Hangzott beszámolóján a harsány éljen

de nem az ő számára; s hangzott a bösz abozog de az ő számára. Több mint egy félórán át nem tudott szónok jutni s így tehát a beszámoló még a megyei főjegyző kardoskodása mellett sem bírta megtartani.

Igy tehát a néppárt itt egészen hódított s a gyűlés szónokait a tömeg folyton éljenzte.

Délután 1 órakor indult el Komáromból Gutára a nagygyűlés elnöke, ifj. Zichy János gróf. Egész sor hintó kísérte, a komáromi intelligencia tagjai. Két órán át tartó utja valóságos diadal volt. Komárom és Guta közt fekvő egyetlen falannal gyönyörű lovás bandérium várta az ifjú grófot, ki megköszönte a fogadtatást s egy fehér ruhás leány sereg vezérének virágokrártását.

E megállónál az egész falu csatlakozott a menethez, kosokkal és zászlókkal, mely Guta felé már imponás látványt nyújtott.

Guta határában a választó kerület lovas bandériuma, mintegy 150 taggal, dísz ruhákban s lobogókkal várta a néppárt egyik ifju vezérét. Mikor ezen sereggel megbővült a menet, akkorára nőt, minőt ez a kerület még soha nem látott.

A község fellobogozva várta a néppárt szónokait, kiket a falun végig lelkesen éljenzett s mikor a menetet a zöld galyakkal díszített emelvényhez ért, egetverő éljenriadal hangzott fel. Fél háromkor nyitotta meg a gyűlést ifj. Zichy János gróf elnök. Beszédjét minduntalan éljenzés szakította félbe. Habár röviden beszélt s mégis nagy hatást ért vele, fejtegetvén a néppárt programját.

Utánna Molnár János apát beszélt az egyházatörvények gyatraóságáról, dr. Bakonyi Elek ügyvéd a néppárt közgazdasági programjáról és Kálmán Károly sóskuti plebános a kath. bajairól beszélt. Minden szónok nagy hatást ért el, az éljenriadal minduntalan kitört, de különösen Kálmán ért el beszédjével leirhatatlan lelkesedést. Megyénk eme plebánosa Magyarország első népszónoka. Jól jegyzi meg egyik lapiránkunk, hogy „Kálmán plebános az ötödik szavával oda viszi a népet, a hová akarja.“ Mikor elmondta beszédjét s lezúrt az emelvényről a nép kezét és ruháját csókolta.

A gyűlést ezután bezárta ifj. Zichy János gróf. Hatásos beszéde alatt a szép tömeg megecskődött, hogy csak a néppártra szavaz. A gyűlést végzem lakoma követte, melyen számos toaszt hangzott el a néppárt ezen nagy sikere felett.

A teveli gyűlés.

Bátran lehet ezt a néppárti gyűlést is a többi sikerültek közé sorolni. Itt is 3-4000 választó gyűlt egybe — köztük számos protestáns, — hogy a néppárt szónokait meghallgassák. A gyűlésen Apponyi Géza gróf elnökölt, s a gyűlést délután három orakor nyitotta meg. Beszédjében a néppárt erkölcsességét fejtegetvén. A beszédet lelkes éljenzések szakították félbe.

Beszélt még Marsovszky Endre dr. német nyelven, — szintén a néppárt erkölcsességéről, — Losonczy Szabó Endre hirlapíró a gazdasági programról és Anderle János kakanai plébános német nyelven a kormány visszaéléseit tárta fel.

Anderle nagy szónoki hévvel előadott beszéde után Apponyi Géza gróf még egyszer röviden összegezte az elmondottakat s a jelenlévőket kitartásra hívta fel. Miután felhatalmazást kért, hogy a gyűlés nevében üdvözölhesse Zichy Nándor és Esterházy Miklós Móricz grófokat, köszönetet mondott a szónokoknak, valamint megjelenéséért a népek s a királyt, hazát és a néppártot éltetve, a gyűlést bezárta.

Városi és vidéki hírek.

— Stefánia főhercegnő Balatonfüreden. Mint lapunknak jelentik, Stefánia főhercegnő július hó 8-án Balatonfüredre érkezik és 14-ikéig a Balaton mellett fog időzni. Ez idő alatt a nevével viselő yacht-klub vendége lesz az övezgy trónörökösé, mely fogadtatására nagy előkészületeket tesz. A főhercegnő ez idő alatt a Balaton szebb pontjaira kirándulásokat fog tenni.

megnyitotta előlük a fogház ajtaját. Megelőzőleg és később hazafias elemek is telepedtek meg a fogházban, még pedig a legkülönbözőbb társadalmi osztályokból. Egy czípeszségédet, meg egy asztaloslegényt az osztálygyűlésre való sajtóbeli igazítás hozott ide. Szemencez Emilt, a „Magyar Állam“ szerkesztőjét, királyisértés miatt internálták. Ugron Gábor párbaj miatt ült le 3 napot.

A megnyitás napjától a mai dátumig összesen 48 lakója volt az új fogháznak, kiknek tulajnyomó része párbajozással szerezte meg a bennlakási jogot.

Röviden egybefoglalva ez a történeti része az államfogháznak. De szóljunk most magáról a fogházzal és benne folyó életéről. Miután mindnyájunkat érhet baleset, a párbajképes gentlemaneket érdekelni fogja, hogy milyenek a viszonyok most Váczott.

Mielőtt az ember a tekintetes kir. törvényszék által kiszabott időre elbucosznék a külvilágtól, jelentkezni köteles a fegyintézet igazgatóságánál. Maga az igazgató, Balkay István, komoly, de udvarias ember, a ki tudja, hogy az államfogyol akkor is, midőn személyleirását bevezetik egy nagy könyvbe, csaknem kivétel nélkül kifogástalan uri ember. Ellenben az irnoki tisztiséget vivő személyzet tüntetni szeret hivatalos mivoltával.

Anyakönyvelés után egy oszidulát kap az államfogyol, melylyel átvonul a fogházba. Sarko épület ez, a Dunától csupán, egy faraktár által elválasztva, körülbelül 3 méter magas fallal körülrítve oldalt és a fele fronton. Kis ajtó nyílik a csemetésre és egy jöképű ör fogadja a jelent-

kezőt, harsány hangon szólítja a háziiszolgát az utításokkal beszállítására a kocsirol.

Az első benyomás a fogház falai közt kellemes. Jobbról csinos kis kertecske, melyek fáról most még zöldes szemekel kandikál a barozok, meg a körte, a lombok közt ellenben vépirosan kukucskál a ribizli, s integetnek a nyíló rózsafejek. Zöld pázsiton fehérlik az illatos szegfű, s friss szellő rázza reájok eperfák megérett husos gyümölcseit. Napfény, levegő, illat és tisztaság: mily kellemes látvány, garcon lakásoknak csüfölt odúk és füstös szobák homálya és szemete után! És maga ház is oly barátságos beltről. Mintha egy nyári lak fogadna bennünket: üveges, széles tornác fut hosszu félkörben a fal előtt, a kert felső sarkánál izléses faragványu filagoriában végződve. Az ablakok tárva, a folyosón is, mintha künn lennének a kertben, melyet két lépés választ el a tornácztól.

Hivogatólag fehérlenek a szobák falai. Milyen tisztaság! Nagyító üveg nem fedezhet fel foltot a surolt padlón vagy moskót a meszelt falakon. És a berendezés bátran kiállja a versenyt a milleniumi ideiglenes szállodák interieurjével. Széles vaságy, kifogástalan lószőr derék-aljja; keményfából készült fényezett ruhaszekrény, ugyanolyan mosdószekrény; fiúkos asztal; két szék, ruhafogas, és vaskályha képezik a berendezést. Mind a tizenkét szoba szakasztott ilyen; valamennyinek ablaka van a folyosóra. A szék kijosit kemény. Még jóformán meg sem győződünk róla, már is ajánlkozik az ör, hogy bérel számunkra a városban kényelmes karoszeket. És ime, ebéd után már ott nyújtóko-

dunk a puha karosszéken, mintha odahaza volnánk. A ládából előkerültek irásztalunk megszokott apróságai, könyvek, folyóiratok s a falról ránk mosolyognak azok az arczok, melyeket zsearnoki önzésünk csoportosított egymás mellé.

Türelő pattant csongrádi menyecské, valamelyik fegyőr hiteztára, lebben az udvarra és biztosít bennünket, hogy havi 30 forintokért jó tejes kávé, kifogástalan ebédet és vacsorát liferál. És a derék asszony nem mond valótlan: az ő fötje után nem fog isleni sem az „Angol Királyné“ mentje, sem a kiállítási „Restaurant frangais“ különlegességei. Hízunk szemlátomást és pirosodik ábrázatunk, mintegy önmagával megelégedett hentesmesterré.

Ez a ház igazi „Buen retiro“. Zajos mulatozások hónapjai után ide iparkodjék minden világfi. Csöndes nyugalom mellett a kötelese rend fogja idegeit jobban helyrehozni, mint akár Vaskovicsné ő nagyságának svábhgyi hidegviz-gyógy intézete, akár a Marilla-völgyi fűrdő. Mert a fogháznak szabályai is vannak, amelyeket respektálni tartozunk. De nem kerül megeröltetésbe. A foglyok egész nap együtt lehetnek akár szobájukban, akár a folyosón, akár a filagoriában. Kerti sétára két óra van: egy óra délelőtt, egy óra délután. A mit a kert terem, az szabad prédája a bentlakóknak. Látogatókat lehet délelőtt is, délután is fogadni az ugynevezett társalgóteremben.* — Szivarozás, kártya és egyéb szórakozás tetszésére van engedve a foglyoknak. Ellenben a szabály korlátozza az italozási hajlamot, amennyiben napon-

* Hitelezők nem bocsátatnak be.

— Főri eljegyzés. Batthyány Mária grófnő, csillagkeresztű hölgyet, Augustia főhercegnő udvarhölgyét, öv. gr. Batthyány Ferencné leányát jun. 29-én Rába-Batthyánban eljegyezte Szmercsányi István ca. és kir. kamarás, 9-dik huszárezredbeli ezredes, József Ágost főherceg ur kamara előljárója.

— A katolikus tanítók zászlaja. A katolikus tanítóknak tudvalevőleg júliusi nagygyűlésük alkalmával lesz a zászlószentelésük. A tanítók nevében hétfőn Hornig püspök vezetése alatt küldöttség járt Balaton-Füreden, hogy Vaszary Kólos hercegeprimást a nagygyűlésre és a zászlószentelésre meghívja. A primás a küldöttséget rendkívül szívesen fogadta és az átnyújtott diszszógot átvette. A zászlószentelés a primás képviselőjében Hornig báró fogja végezni július hónap 7-én Bpsten az egyetemi templomban.

— A megye állandó választmánya szerdán reggel 10 órakor tartott a megyei állandó választmány gyűlést, melyben Székesfejérvár-Adony-Paks és a sztejérvár-sárbogárdi vonal ügyében felmerülő költség megszerzése került szóba. A múlt évben kapott ugyan a megye az egyes bankoktól ajánlatot, amelyek csak az ugyan azon évi augusztusig voltak érvényesek. Miután a minisztériumtól a kölcsön felvételének jóváhagyása csak tolyó évi febr. hóban jött le, a határidőn túl a bankok nem állottak előbbi feltételeiket. Most új ajánlatok érkeztek be, melyek közül a „Pesti Magyar Kereskedelmi Bank” ajánlata a legcélszerűbb és legelőnyösebb, mert itt a kölcsön összeg 50 év alatt 17% pótadóval törleszhető. Ezért az állandó választmány elhatározta, hogy folyó hó 6-án megtartandó közgyűlésen előterjeszti az új ajánlatot. A közgyűlés elé fogják egyszerűsre mind a kész kötelezést is terjeszteni. Ezen ajánlat értelmében minden félévben 10900 forintot fizet a megye a Pesti magyar Kereskedelmi Banknak.

— Primiczia. Kapitány Gyula székesfejérvári egyházmegyei áldozár vasárnap f. hó 5-én fogja első mise-áldozatát bemutatni reggeli 9 órakor a főtemplomban.

— Gyilkos katona. Ladarovits nevű honvédkatona már régebb idő óta ellenséges lábon állt Noficer Miklós 21 éves kőműves legényvel. Keresték az alkalmat, hogy boszujuk szomját kielégíthessék. Vasárnap találtak is rá alkalmat az őz-utczában levő „Makhetes” korcsmában. Alig hogy észrevették ott egymást, mindjárt összeszólalkoztak. Noficer húzta

a rövidebbet, Ladarovits szóváltás alatt leoldotta oldalgyeverét s úgy vágta vele homlokát Noficer, hogy az rögtön összeesett. A sebesültet hazaszállították, de a gondatlan szülők csak másnap reggel hívták el dr. Trummer Gyula orvost, a ki agrárkóddal konstátálta s a tégas sebet át az agyba fordított csontszilánkokat csak operációval tudta volna kivenni, a mit a szülők nem engedtek. A Noficer este 9 órakor halt meg. A sebesült eszméletét egy percze sem nyerte vissza. A gyilkos katonát a rendőrség rögtön letartóztatta és átadta a katonai parancsnokságnak. A boncolás az ügyesség readeletére kedden délután tartatott meg. Temetése ma ment vége. — Sajnosan kell tapasztalunk, hogy a katonák csak nem akarnak a „ozvilekkel” jó viszonyban lenni minden ünnepnap rendeznek ily verekedést. A polgárság nevében felszólítjuk a katonai hatóságot szigorubb ellenőrzésre s találjanak módot az afféle gyanus verekedni szerető katonák féken tartására.

— Milleniumi ünnepély. A székesfejérvári kath. legényegylet milleniumi ünnepélye f. hó 28-án este folyt le a polgári lövőde nagytermében. Előadott Szt. István vagy a kereszténység győzedelme a pogányság fölött, mely korhű jelmezeken élvezetes látványt nyújtott. Azután a legén. egyleti dalárda elénekelt a „Szózatot” és egy magyar egyveleget, ifj. Mäizer János és Antal István pedig hazafias dara bokat szavaltak a közönség tetszése mellett. Majd az egylet alelnöke: Lätios György lépett emelvényre és az ünnephez méltó mélyen valóságos és hazafias beszédet intézett a közönséghez és a legényegylet tagjaihoz. A zajos tapsal jutalmazott beszéd után humoros szindarab következett, melyben a szereplők valóban kitétek magukért. Az egyleti dalárda végül a „Hymnuszt” énekelte el meghilteződéssel, mivel az élvezetes műsor befejezést nyert. A milleniumi ünnepélyre adakoztak: Mélt. Prifach József 1 frt, Ns. Komáromy Károly 3 frt, Ns. Gremesperger István 2 frt, K. I. K. M. Huszár Károly, dr. Klauz György, Szuborics Jenő, öv. Szeptel Nándorné, Czina Mariska, Szämmer Kálmán 1—1 frt; dr. Szalay Hubert 1 frt 20 kr. N. N. 50 kr.; az ünnepély színhelyén pedig felülfizetni kegyeskedtek: Cs. A. 90 kr, Engelmann István 30 kr, Lätios György 1 frt 40 kr, Gános Pál 40 kr, Fazekas Miklós 20 kr, Szalai Imréné 50 kr, Hálska Mátyas 80 kr, Herman János, Nagy Dánielné (Budapestről) 50—50 kr, Zombai János 1 frt 40 kr, ifj. Tögl Gyula 40 kr, Angeli Albert 80 kr, Szarka Jánosné 50 kr, Pap J. 30 kr, Lantai Károly, Ambrus Ferenc

20—20 kr, mely adományokért a nyilvánosság terén is hálás köszönetét nyilváníttja a rendezőség. A szíveségből fölépelt m. t. kisasszonyok nemkülönböztet. Öváry V. Dániel és Velnszky Ferenc tanító urak, kik a szindarab és énekszámok betanításánál fáradoztak, fogadják az egylet mély köszönetét nemes buzgóságukért.

— Tézene. A helyben állomáspozó vadász ezred tisztai karának zenekara a jövő péntektel kezdve, minden második pénteken a sóstói vendéglőben délutánként tézzenét fog rendezni.

— A polgári leányiskola évszázó ünnepélye. Vasárnap fél nyolcz órakor hallgatók Te Deum után a polgári iskola növendékei visszatértek az intezet dísztermébe megtartani az évszázó ünnepélyt. A természet számos tanítványát és díszes hölgyközönséget töltötte be. Az ünnepélyen Pálffy Károly ügyvéd elnökölt. Az elnöki megnyitóbeszéd előtt a növendékek Kölessey hymnuszt énekeltek el. Ezt három szavallat követték és pedig Wienert Ilona I. oszt. növendék „Hunyadi”, Reinitz Katinka II. oszt. növendék „Szülőföldem” és Kovács Erzsébet III. oszt. növendék „A vén hegyeg” cz. verseket szavalták el. A „Tavaszi dal” cz. ének után, melyet az összes növendékek énekeltek Schmideg Ilona I. oszt. növ. „A ledölt szobor”, Dobos Ilona II. oszt. növ. „A vásárfia” és Basch Julia „A hontalan” cz. verset szavalta el. A szavallatokat a „Szózat” élénklése zárta be, melyet a közönség felállva hallgatott végig. A „Szózat” élénklése előtt még Magyar Sarolta IV. oszt. növ. énekelte el egy dalt mely az ünnepély programjába nem volt felvéve. Előzőleg már a templomban a Te Deum alatt M. a c s k á s s y Róza polg. iskolai tanítónővel énekeit dnttben egy Mária-éneket. Magyar Sarolta énekét a jutalmak kiosztása követte, melyet Göbel János György igazgató egy szép beszéddel kísért, dicsérve a növendékek szorgalmát. Ezt követte Fittler Luiza IV. oszt. növ. „Buosu beszéde”, mely elmondhatjuk, a program fénypontja volt, oly érzéssel adta elő a jól kidolgozott szónoklatot, hogy egész meghatotta a közönséget. Fiatal lánytól ily korrekta előadott szónoklatot hallani ritkaság számba megy. Az ünnepély az elnök záró beszédével vegét ért, mely után a növendékek osztályukba vonultak, hol kiosztották az osztályfőnökök a bizonyítványt.

— A tóvárosi kath. kör ünnepélye. A Szent Lászlórl nevezett tóvárosi fiók kath. kör védőszenájének tisztelőtére június hó 28-án sikerült ünnepélyt rendezett. Reggeli 7 órakor a tagok nagyszámban testiletileg vettek részt a Szent László oltáránál mondott szent misén. Délután pedig a kör helyiségében jöttek össze, hol Chay Antal a kör alelnöke tartott felolvást Szent László életéről.

— Kolostor vizsgálat. A helybeli szt. Ferenczrendieknek nagy vendégük volt a napokban. Ft. Jereb Romuald tersattói házfőnök, Horvát Krajnar rendtartomány őr mint a római általános főnök kiküldöttje június hó 27-én a székesfejérvári székház megvizsgálására városunkba érkezett s három napon keresztül itt időzött. A tapasztalt rend fölött örömet és megelégedést fejezte ki, innét pedig apostoli utját folytatva az andorai konventet látogatta meg. — A szt. Ferenczrendiek választó káptalana augusztus hó 6-án fog összejönni.

— Áthelyezés. Császár Gyula m. kir. osendörhadnagy, a veszprémi osendörszakas parancsnoka, Székesfejérvárra helyeztetett át kerületi segédtisznok.

— Anti-szabaddkőműves kongresszus. A „Voce Catholica” jelentése szerint a trienti érsék engedélyével még ebben az évben egy anti-szabaddkőműves kongresszus fog tartatni Trientben. A kongresszus előkészítő bizottsága az egész világ katolikusaihoz küld meghívót, a gyűlésen való részvételre szólítván fel őket. A nemzetközi kongresszus célja az egész világon hatalmas mozgalmat indítani a szabaddkőművesek Istentelen törékvéseinek meggátlására. Nagy érdeket kölcsönöz a kongresszusnak az a körülmény, miszerint ott Zola az egyház ke-

ként egy ember nem hozhat többet, mint egy liter bort vagy egy liter sört. A régi idők ivási versenyei tehát most ki vannak törölve a programból, a váci korcsmárosok méltó bosszúságára.

A „dolce far niente”-t ez időszerint másod magammal élvezem egy „3 hónapos” párbajozóval, ki szabad állapotban és szabad óráiban jogászokdással foglalkozik. A piquet-játékhoz figyelemre méltó tehetséget árul el, de különben velem együtt élénken várja a harmadikat, mivel megalapítható legyen a klubriász-párti. Mindketten livei lóvén a Kneipp-kurának s megvetvén az etikett feszességeit: egész nap meztitláb és uszómesteri toalettben száguldozunk a tornász sima márványán, meg a kert harmatos fűvén. A zavartalan családi életbe harmonikus illeszkedik a két ör és a házi szolga, a kissé komoly modoru Nándor, ki „hirtelen földulásban elkövetett emberölés” miatt oda át a fegyintézetben már 8 és fél esztendőtt töltött ki a roa mért 12 évböl. Mint példás viseletű rab 3 évi büntetés elengedésben fog részesülni, s már most kisérlet nélkül jön át az ugynevezett közvetítő-intézetből mihozánk kiszolgáltatni. Ö sópör, hordja a tányérokat az étkezéshez, pinozéból a behűtött bort, s készíti el a fűdőszoba vizét, ha hűródni akarunk hideg vagy meleg vízben. Ha a városból van hozatni valónk, az egyik ör áll rendelkezésre.

— „Hisz ez túlságos kényelem” — kiáltanak fel önök közül az irigy természetűek. „Hol itt a büntetés? Micsoda satyrája ez a rabságnak?”

Csak lasabban, tisztelt embertársam! Nem vonom kétségbe, hogy egy napszámoknak, vagy egy járásbírósi díjoknak nem volna ez fejedelmi állapot, de olyan embernek, a ki a mozgáshoz, nagyobb társasághoz és a szabad cselekvéshez van szokva, mégis csak rabság. Ha úgy estenden meghalunk kertünk fala alatt a gőzhajó kerekének csobogását, a Visegrádról jövő kirándulók vidám kacaját, a cigányzenét és elhalad az utczán énekes szóval egy-egy váci hajadon: bizony valami fájó érzés támad lelünkben s eltojja egész valónkat a tudat, hogy rabok vagyunk. A mi e négy falon túl történi, ahoz nincs közünk, az után hiába epekedünk. A mi külső világunk csak ez a ház és ez a kert, végtelent csekély kerület, ha saját belsőnk nem nyújt a léleknek meszebb tekintést.

... A hajó már rég elhaladt, s mi még mindig szótlannal tekintünk az esthomályba. A osndét a feltgyelő ör szava rezzenti meg: — „Tekintetes urak, 6 óra van.”

Egy kézzorítás, s magunk vagyunk szobánkban. Az ajtó rám záródik, s álmatlan fejem odaültet az írósztal mellé. Kiterítve fekszik rajta a fogházi album, s olvasom belőle Ugron Gábor erőteljes kézírását:

„Az állam ereje testünket fogságra vetheti; lelkünk csupán saját gyöngeségének lehet rabja.”

Barabás Albert.

belébe nemrég visszatért exfőszabakkömüves is fel fog szólalni. Egyébiránt Zola nem régiben úgy nyilatkozott, hogy kész nyelvét és tollát bármikor Krisztus és egyháza igaz ügyeinek rendelkezésére bocsájtani.

— **Kocsi a vonat előtt.** Polgári község határában egy átjárónál a felvonó hid drótjának elszakadása következtében egy kocsi bezsorult a pályatesten. Közelgő vonat elől csak annyira lehetett a kocsit elhuzni, hogy az éppen a kocsi hátulsó részét sodorta el. A vonatban nem esett kár, hanem a kocsin levő buzából 7 zsákka kifolyt.

— **A pusztaszéri ünnep.** Junius hó 27-én Pusztaszerezen felavatták Árpád szobrát. Reggel 8 órakor Hoffmann budai plebánus és pusztaszéri apát díszes segédlettel tábort misét mondott. A 10 órai vonattal érkeztek a bpestiek, köztük 3 miniszter és 50 képviselő. Megérkeztek után diszközgyűlés tartatott, melyen Vadnay főispán elnökölt. A közgyűlés befejezte után gyalog mentek a földmívelési miniszter vezetésével a vonattal Árpád szoborig, hol azt ünnepélyesen felavatták. A dalárda a szöveget énekelte. Ezután beszélt Darányi miniszter és Csathó alispán míg végül Helfy csongrádi képviselő felolvasta az emlék alapkövébe helyezendő iratot.

— **A polgári lövölde megnyitása.** A helybeli polg. lövölde a szokásos évi megnyitói ünnepélyt f. é. július hó 5-én tartja d. n. 3 órakor. Lesz katonai zene, és a szokásos verseny lövöldözés. Belépti díj nem tagoknak személyenként 30 kr. családijegy 50 kr.

— **Ellopott szódás kocsi.** Mult hó 24-én vásár alkalmával Wollner szikvizgyáros kocsiját, melyen a szódavíz hordatja szét, egy ismeretlen tettes elhajította a vásártérről. A kocsit lóval és szódástüvegekkel együtt a napokban találták meg Fejérvárárszaki részében fekvő mészéri erdőben, a löszerszámok azonban hiányoztak. A tettest a csendőrség erősen nyomozza.

— **Körjegyző választás.** Szent-Mihályon a napokban megejtett községi körjegyző választáson ifj. Gróf Pál lett egyhangúlag megválasztva.

— **Tűzoltó ünnepély Lovasberényben.** Junius 28-án tartották meg a lovasberényi tűzoltók ünnepélyt. Melyen a vidéki egyletek közül a pátkai, vaáli és a fehérváriak képviselve voltak. Délután 3 órakor volt a sorakozás az őrtanyán, innen vonultak ki a „Góth épülethez”, melyet Cziráky László gróf, mint az egylet főparancsnoka vezetett, láb és egyröktönzött tűztámadási gyakorlat betéjezése után különféle versenyek következtek: futó verseny, szádba futás, tojással körül futás, lepény evés. Versenyeket Meszlényi Pál velenzei földbirtokos sifi feldobálása szakította félbe, melyen a közönség ugyancsak jól mulatott, ekkor már a nap nyugvóba ment. S a szigányok rázendítették a talp alá valót a fiatalok pedig a lombsátor alá húzódtak táncolni. Az intelligens osztály pedig a „Góth ház” nagytermében húzódtak, s a többi példáját követve tánczra perdtültek. Itt se hiányzott a jó kedv, bizonyítja az is, hogy a négyeseket 22–24 pár tánczolta köztük nemcsak az itteni, sőt a környékbeli intelligencia is számosan jelen volt. A mulatság csak a hajnali órákban ért véget.

— **Járványok a megyében.** Aba és Iszka-Szt.-György községekben a kanyaró járvány fellépett a gyermekek közt.

— **A fejérvármegyei tűzoltó-szövetség** vasárnap é. hó 28-án délelőtt 10 órakor a vármegyeháznál tartotta meg ülését Verebi Vég h István szö. alelnök elnöklése alatt. Ez alkalommal Vég h alelnök beszédében emlékezett meg mindenképp a magyar nemzet ezredéves fennállásáról, különös vonatkozással a most uralkodó apostoli királynak a tűzoltó-intézmény iránti áldozatkészségére, valamint az uralkodó háznak, előttünk legkedveltebb tagjára, József főherczegre, ki nemcsak előharczósa a tűzoltó-ügynek, hanem éppen vármegyénk tűzoltó-szövetségének első sorban baltája az ő alcsonthi tűzoltó-testületével. A lelkesült éljenzései kísért beszéd elhangzása után alelnök az ülést meg-

nyitván, a szövetség részéről üdvözli Vid a Pál szö. titkárát a török császári Medjidie tiszti rendjellel történt kitüntetésé alkalmából, mely kitüntetését Vid a — az elsőskég által leginkább ismert — díszes buncgalmá által jelenleg a külföldről is méltán kiérdemelt. A közhelyesléssel fogadott üdvözlés után Vég h alelnök felsorolta mindazon intézkedéseket, melyek a legutóbb tartott ülés óta elsőskégi uton tettek, kijelentvén, miszerint illés időközben főleg azért nem tartatott, mert oly tárgy, amely feltétlenül illési intézkedést igényelt volna, elő nem fordult, a felmerült ügyek elintézésével pedig nem akart az elsőskég a tagtestületek küldötteinél ülése hívás által költséget okozni, miután azok elsőskégi uton is elintézhetők voltak. Az előterjesztett jelentést és az abban foglalt egyes intézkedéseket az ülés tagjai helyeselve megvizsgáltatott az évi számadás, mely rendbeállítva találtatván, az elsőskég és pénztárnok részére a felmentvény kiadott. A pénztári forgalom 76 frt 70 kr kezelési kiadások levonása után jelenleg nagyobb részben értékpapírral fekvő 2325 frt 17 kr tőntet fel. E tárggyal kapcsolatban elhatározatott, hogy a meglevő 825 frt készpénzből 500 frton ismét értékpapírral vásároljon az elsőskég. Tárgyalás alá vétetett az ideai országos tűzoltó-kongresszuson leendő mikénti részvétel ügye kapcsolatban a lovasberényi tűzoltó-testület korábbi javaslatával. E részben úgy határozott az ülés, hogy Fejérvármegye területén levő tűzoltók, kik a budapesti nagygyűlésen részt venni fognak, egy csoportban vonulnak ki, mint a fejérvármegyei tűzoltó-szövetség tagjai, illetve testületei. E czélból a testületek tagjai itt Székesfehérváron fognak augusztus 14 én gyűlekezni s együttesen Budapestre utazni, a vonalmentiek pedig cseleakozni. Elhatározatott, hogy a községek tűzbiztonsága és a tűzoltószerek jókarban tartása szempontjából a községek a helyszínen szemle alá vétetnek s e czélból az alispánhoz tegyen az elsőskég előterjesztést. — A moóri testület javaslatára felirat fog menesztetni az országos tűzoltó-szövetség központi választmányához a szolgálati érnek szabálytalansága miatt. — Egyéb kisebb jelentőségű ügy elintézése után az ülés az alelnöknek köszönetet szavazván véget ért. — Ülés után a jelen volt vidéki tűzoltók magánkörben elvileg abban állapotok meg, hogy az ideai budapesti orsz. kongresszus alkalmával rendezendő tűzoltó versenyen a fejérvármegyei tűzoltó-szövetség, mint ilyen, több tagtestület egyesülésével vegyen részt s lehetőleg e testületek külön-külön is versenyezzenek. Mivégből felkérték Vid a Pál szö. titkár, hogy a mozgalmat e részben indítsa meg. E czélból tehát közelebb az egyes testületek fel fognak szólíttatni.

— **Öt év utáni találkozás.** A helybeli polgári leányiskola IV-ik osztályát az 1891. évben végzett növendékek számszerint 24-en, az iskolából kilépésükkor a következő szerződést írták alá: „Mi alólrottak szerződést kötünk, mely szerint, — a sors bármerre vessen bennünket — 5 év múlva, azaz 1896 év június 29-én a „Vörösmarty-körben” összejövünk és d. e. 11 órakor, Bezöky József tiszteletű úr által tartandó szent-miséen mindnyájan megjelenünk.” S ime, a kölcsönös, igaz s benső szeretetből eredt fogadalmat, a szerződést aláírtok, f. június 29-én megvalósították. A találkozóon megjelentek: Adám Aranka, férjezett Gálík Istváné Tisza-Vezsenyéről, Deszpotovits Ida, okl. tanítónő Bácskából, Fekete Mariska Somogy megyéből, Flits Stefania, Gazdy Blanka, Glasz Etelka, Hausherr Irén, Kohn Jenny, Kohn Vilma, Lengyel Berta és Erzsi, Liebhárdt Etel, Márkus Lidia, Metykó Mariska és Zobel Aranka Székesfehérvárról. A szerződést aláírt többiek, távollamaradásukat kimentették részben táviratilag üdvözölték a volt pályatársukat. Az egybegyűlteknek Bezöky József hitoktató a székesegyházban 11¹/₂ órakor szent-misést tartott, a melyen a polgári leányiskola igazgatója s tanárikara is megjelent; utána pedig a „Vörösmarty-kör” nagytermében ebédhez ültek, a melyen a mult kedves emlékeinek szellőztetése s vig társalgás mellett pohárköszöntőkben sem volt hiány, Gazdy Blanka mély érzelemtől áthatott ékes szavakkal elítette

a polgári leányiskola igazgatóját a tanárkarát, egyben meleg felhívást intézett volt iskolatársaihoz, hogy a köztük fennálló nemes barátságot s öszinte szeretetet a jövőre is fenntartsák, s derék honleányok maradjanak minden időre, Göbel János György igazgató, a volt kedves tanítványokra ürtette poharát; örömet fejezvé ki a fölött, hogy mindnyájan már eddig is oly erős jellemeknek bizonyultak s az iskola nyújtotta alapon oly szépen továbbfejlődtek erény- s ismeretekben, hogy reájuk nemcsak az iskola, hanem a társadalom is büszkén tekinthet. Bezöky József hitoktató szívből kívánta, hogy a találkozásra összejöttek a jövőben is maradjanak oly vallásos, pietikus érzelmű jó magyar leányok, mint a melyeknek eddigelő bizonyultak s különösen élteti azon társnőket kik messze távolból jöttek, nem törődve az ut fáradaival, hogy az iskola szük falai között barátságot ismét felelevenítsék, névszerint Adám Aranka férj. Gálík Istváné, Deszpotovits Idát és Fekete Mariskát. Lengyel Erzsike is szerető szívvvel éltette az intézet előjáróit s társait. Volt még több felköszöntő is, a melylyek szívből jöttek s szívhez szóltak; kisingallott mindannyiból a tanítók atyai jóindulata egyrészt, másrészt a tanítványok mély hálája. Délután 4 órakor az ünnepelő tanulók a Zichy-sétány kioszkjában az igazgatónak voltak kedvesen látott vendégei fagyfaltra s süteményre. Másnap, június 30-án reggel 7¹/₂ órakor gyász-misést mondott Bezöky József hitoktató azok örök lelki nyugalmáért, akik a tanulóársak közül az 5 év folyamán, éltők virágában elhaltak; ezen szent-miséen szintén résztvettek a jubiláló növendékek. Részünkről a leány növendékek ezen első találkozásját öszintén üdvözölték, és pedig annyival inkább, mert éppen a nőknél tapasztalhatni, hogy kikerülvén az iskolából, nem igen ismerik meg későbbi éveikben volt pályatársait s ridegen tartják magukat távol minden közelebbi érintkezéstől. S ezzel, nemcsak szívvilágunk meddőségét árulják el, hanem okozói lesznek bizonyos koszt- s clikk életnek, mely a közügyek egészségés, fejlődését megakasztja s hátráltatja. Ma, mindon a nők csak közhasznú intézménynek vannak hivatva alapít megvetni, szükséges, hogy az iskolai barátság s társulás gyökzsalai gondosan ápolatassanak. Eljének tehát városi polgári leányiskolánk jubiláló növendékei, a kik elhatározták, hogy 5 év múlva ismét összejöjnek. Adja Isten, hogy egy se hiányozzék közülük!

— **A dunántúli közművelődési egyesületnek** a budapesti nemzeti kaszinó a millennium alkalmából 1000 frt alapítványt adományozott.

— **Vizsgák Moórton.** Moórton, mint levelezőnk értesít f. évi jun. 22–27 tartattak meg az évrő vizsgák. A vizsgálatokon városunkból is jelen voltak többen, így gr. Festetics Banno kir. tanfelügyelő. Huszár Károly egyházmegyei főtanfelügyelő. Jelen volt még Janky Ede kerületi esperes. A vizsgák befejeztével a jelen volt tanügyi férfiak Lindauer Károly plebánus megvendégelte.

— **A budapesti nemzetközi forgalom.** Teljesen eltekintve a hírlapirók, postások és távirtdások által Budapestet előidézett nemzetközi forgalomtól, kétségtelen bizonyosságunk van, hogy az idegenek Budapestre özönlése is nagy és minden tekintetben internationalis forgalmat idézett elő a fővárosba. Erről — kicsiben — teljes tájékozottságot nyújt a „Magyarok Bejövetele” körkép emlékkönyve, a melyben csak a legutóbbi napokban a következő újabb bejegyzéseket találjuk: P. J. Damaria Bombayból, Constantin de Canstavatias Konstantinápolyból, a Bards testvérek Alexandriából, egy egész csoport turista Charlevilleből (Belgium) a Maier család Strassburgból, a Bunge család Rotterdamból, a Skotvedt család Stockholmól, stb. Természetes, hogy a hazai látogatók ezzel szemben óriási tömeget képeznek, s csupán a testületi látogatók közül kívánjuk felemlíteni a következőket: fumei m. kir. tengerészeti akadémia, kolozsvár

ev. ref. collégium, temesvári m. kir. állami tanítóképző intézet, győri, kis-szebeni, nagy-kikindai, kis-kun-félegyházi, osztrógi, szombathelyi, pápai, szemesi, zilahi, szentesi, gyöngyösi, brassói, szamosújvári, hajdú-böszörményi, zentai főgymnásiumokat, késmárki, zala-egerszegi, homonnai, brassói kereskedelmi iskolát, végül a nagy-kikindai, osepeli, marosludasi, pápai, szarvasi népiskolák tanuló ifjúságát stb.

— Véletlen haláleset. Végh János pátkai birtokos, megyei bizottsági tag szerencsétlenség következtében a napokban elhunyt. Végh múlt hó 23-án d. u. 1 óra tájban az ökrös szekerére akart felmenni, hogy az ökröket a itatni vigye. Mikor felakart szállni a kocsi, az ökrök megriadtak és Végh pedig fejétőjére bukott oly szerencsétlenül, hogy agyrázkódást szenvedett. Fiú segítségével asztán felszállt a kocsi, és haza hajtott. Otthon ágyba fektették a pár napi szenvedés után meghalt.

— Végtagyalások. A július hó első felében tartandó törvényszéki végtagyalások sorrendje a következő: Július 1-én: Széklik János megveszt. véts., Matlag János lopás bünt., Jani János sikasztás véts. — 4-én: Vincze István lopás bünt., Radostó József és tsai lopás bünt. — 7-én: Vas Márton tüvész okozás véts., Réger István hat. ell. erősz. bünt., Almási János és tsai s. t. sért. bünt. — 8-án: ij. Mágó József s. t. sért. bünt., Acsei József s. t. sért. véts. — 11-én: Frágózi Lajos erősz. nemi közös. bünt. — 14-én: Csányi Lajos és tsai mag. okirat ham. bünt., Bogárn János és ham. tanúzás bünt.

— Pályázat. Az ettyeki kath. népiskolánál üresedésben levő tanítói állásra 350 frt tiszta jövedelemmel, július 30-iki határral pályázat van hirdetve. A kérvények M a g d i c s József ettyeki esperes-plébánoshoz küldendők.

Törvényszék.

— Czigányok a törvényszék előtt. Sztójka Ferencz nevű kóbor czigány Jakab Ferencz, ki maga is Faraónak ivadéka, úgy megszurta szemét, hogy 20 napig gyógyult a be. Ezen ügy miatt állottak a székesfehérvári törvényszék előtt kedden megtartott végtagyaláson. Azonban a kir. törvényszék Sztójka Ferencz vádlottat bizonyítékok hiányában felmentette.

— Agg vádlott. Bratkovics József 86 éves vaáli koldus állott ugyancsak kedden megtartott végtagyaláson a törvényszék előtt, ki azzal volt vádolva, hogy az elgrasztott gyufaféjfel Marozinkó József istállóját felgyújtotta. A kir. törvényszék azonban öt tekintettel remegő kezeire és arra, hogy a gyufa fejét kereste s így vétkes gondatlansággal nem vádolható, ezen vád alól felmentette.

Irodalom és Művészet.

A német katolikusok. Rendkívül érdekes és tanulságos az a munka, melylyel Hérics Márton és Rudnay Alajos megajándékozták irodalmunkat, Franciaából lefordították Kannengieser A.-nak a „Német katolikusok“ című, minden művelt nyelvre áttültetett jeles művét. A német katolikusok küzdelme, munkásságuk eredménye, ernyedetlen politikai akciójuk bámulatra ragadta a világot, s örökös példát nyújtott a külföldi nemzetek tevékenységének. Hogy mire képes a hitűség, a tántoríthatatlan akarat, az önért, azt a német katolikusok mutatták meg. Miként kell öntudatos hazafias keresztyén polgárokká nevelni népünket, és miként kell nyomasztó közgazdasági állapotok tolytán anyagiilag függetlenné tennünk, erről tanít ki bennünket Kannengieser érdekesítő könyve. Szól Windhorstrol, a német katolikusok nem rég elhunyt Zichy Nándorról, a socializmus, sajtó, klerus, iparosok, gyári munkások társadalmi működéséről. Melegen ajánljuk Megrendelhető Aszárón, (Komárommegye) Hérics Mártonnál. Ara 2 frt.

Servadac Hector. A Franklin-Társulat tudvalevőleg előző kiadást rendez füzetenként Verne Gyula műveiből, melynek képes magyar kiadására egyedül jogosult. A párisi eredeti kiadás képei közül, s ezenkívül minden mű fordítása jó, sőt a legjelesebb írók tollából származik. A nagy és diszes vállalatból, melynek egy gazdagon illusztrált füzeté 20 kr. most már a 39-43-ik füzetek hagyták el a sajtót, s ezekkel indul meg Verne egyik legérdekesebb műve: „Servadac Hector kalandos utazása a naprendszeren át“ Az átdolgozást Szász Károly végezte. Minden könyvkereskedésben kapható, diszes bekötési táblákról is gondoskodott a Franklin-Társulat, s minden munkához ezek 40 kr-ért szerezhetők meg.

Új politikai hetilap. Kulcsár Ernő, a ki tizenkét év óta szerkeszti a Nemzeti Hírlapot, e laptól megvált, s új hetilapot indít Népvészé cíművel. A Népvészé Ugron Gábor pártjának lesz a hetilapja. Előfizetési ára egy évre 4 frt. Mutatványszámokat ingyen küld a Népvészé kiadóhivatala (Budapest, Páter-utca 44. sz.)

A woxindoni csoda virág. A műben a kath. hit védőjének Stuart Máriának utolsó évei vannak elbeszélve. Az elbeszélő maga az udvari orvos Stuart Máriának, kinek szavai hitelességre méltók. Megismerkedünk eme mű olvasásával azo. ellentéttel, mely fennállott a reformált vallásnak és a katolikusok közt. — Erre példa Erzsébet, anglia királynéja, ki annyira ment ezen gyűlöltben, hogy Stuart Máriát kivégeztette. Ezt találjuk leírva igen szép részletben a műben. A könyv két jó vaskos kötetből áll. Megrendelhető Perényi (Pötzner) Istvánál Temesvárott.

Katholikus elemi és polgári olvasókönyvek. Schultze Imre pécsi képezdei r. tanár, a kath. elemi és polgári leányiskolák számára olvasókönyveket írt. Előttünk fekszenek e könyvek s így el kell ismerünk, hogy valóban kiválóan a Schultze-féle jól rendezett, szép képekkel díszített olvasókönyv, s szerkesztőjük igazán magyar és igazán katolikus kézikönyveket igyekszik kiadni, kellő tekintettel a keresztény nevelés feladatára. Bárki e könyveket megnézi, nem hisszük, hogy akadna közöttük olyan, ki ezen művekben gánost találna, mert paedagogiai szempontból is páratlan munkák ezek. Az elemi és polgári leányiskolák vezetőinek különös figyelmébe ajánljuk a méhszorgalmu és jeles paedagogus Schultze Imre tanár olvasókönyveit.

József főherceg uradalmainak kiállítása.

József főherceg uradalmi ez ideig nem vettek részt a kiállításokon. A magyar nemzet oly nagy ünnepéről azonban mint a milyen a millennium, a legmagyarabb főherceg nem maradhatott távol. Eltért tehát az eddigi szokástól s elrendelte, hogy az ezredéves kiállítás uradalmi nem csak az állatkiállításokon vegyenek részt, hanem egy külön pavilonban gyűjteményes kiállításban mutassák be az uradalmakat. A ki csak futólag megtekinti e minden részében sikerült kiállítást, az azonnal meg fog győződhetni, hogy az uradalmak ez ideig nem azért maradtak el a kiállításról, mintha nem lett volna mit kiállítaniok.

József főherceg szép tégas pavilonja mindig tele van látogatókkal, a mi azt bizonyítja, hogy sok benne a nézniező. A laikus és a szakembor egyaránt élvezettel szemléli ezen szép kiállítást. A laikusnak tetszik az ügyes elrendezés, a tárgyak változatos csoportosítása, a magisztrati és fumei kertészek gyönyörű virágai, a szakembor pedig bő anyagot talál itt a tanulmányozásra.

József főherceg uradalmainak gyűjteményes kiállítása nem az eddigi ismert sablon szerint készült. A rendezők főterekvése volt bemutatni az uradalmakban divó gazdálkodási módokat, már a mennyiben ez kiállítás útján

lehetséges és pedig oly módon, hogy a szemlére a tanulmányozás ne legyen fárasztó, ezért a grafikonokat, táblázatos kimutatásokat a lehető legkisebb mértékre redukálták s egyéb módokat választottak a gazdálkodási rendszer egyes részleteinek bemutatására s ezen kitézőt feladatot igen jól oldották meg. E kiállítás s ezt minden túlzás nélkül mondhatjuk, egyike a leg-sikerültebbeknek.

Valamely gazdaság megismeréséhez mindenekelőtt tudnunk kell, hogy miok ot a klimatikus talajviszonyok, milyen vetés-forgók szerinti gazdálkodnak, milyen mérvű a trágyázás, hogyan mivelik a talajt, minő növényeket minő arányban termelnek, mindenről tájékozást nyujt e kiállítás.

A ki pedig behatóan akar tájékozódni az uradalmakon divó gazdálkodásról, az minden szükséges adatot megtalál, azon jeles műben, melyet József főherceg ur ó császári és királyi fensége uradalmainak rövid ismertetése“ címmel megirt s kiadott az ezredéves országos kiállítási alkalmából a főhercegi uradalmak központi igazgatósága Alcsuthon.

József főherceg uradalmainak száma hét, névszerint a l o s u t h, Bánkat, Gyapju, Kis-Jenő, Martonvásár, Püös-Csaba, Tiszaszt. Miklós. Ezen uradalmak az ország különböző vidékeiben vannak, s így különbözők a klimatikus talaj s a gazdasági viszonyok is, s ennek megfelelőleg a gazdálkodási rendszer is. Ha az összes uradalmak gazdálkodási módját beakarták volna mutatni a kiállításra, akkor háromszor oly nagy terület sem lett volna elég, mint a mekkorát az elfoglal s a kiállítás könnyen egyhangvá lett volna, ezért azon eljárást követették, hogy az alcsuthi és kis-jenői uradalmat részletesebben mutatták be, a többiekből csak egyes kiválóan fontos dolgokat.

A klimatikus viszonyokról csakis az a l o s u t h i uradalom időjárását feltüntető grafikon nyujt tájékoztatást, mely annyiban nyer érdekességet, hogy az József főherceg saját feljegyzései alapján készült.

Az uradalmak talajviszonyairól az 50 cm. magas négyzetleges üvegedényekben kiállított talajgyűjtemény nyujt felvilágosítást, mely üvegekben a talajok 2 méter mély rétege van feltüntetve 1/4 része redukálva. A talajok sokféle változatát látjuk itt együtt, a legkitézőbbtől a leggyengébbig.

(Vége köv.)

Közgazdaság.

* A millenniumi magvásár rendező-bizottsága most intézkedik az iroda szervezése iránt. Az iroda vezetésére egy ismert nemű szakirodalmi férfit fognak felkérni, a ki szervező képességének, ismételtelen s legutóbb a kiállítás előmunkálatainál kiváló tannaságát adta. Mihelyt az iroda szervezését befejezik, a nagybizottságot fogják egybeállítani s azután serény tevékenységgel folytatják a vásár organizálását. Hogy miként fedezik a vásár költségét, az még nincsen megállapítva.

* Vetések állása Baranyában. Már vagy két hete — mint levelezünk írja, — naponként megismétlődő égi háborúk zavarják meg a kün dolgozó munkásokat úgy, hogy a tengerit a fűvektől és gyomtól tisztán tartani lehetetlen. Az amugy igen bőleges aratással kecsgetett vetemények a most megindult esőzésre valószínűleg a földbe rothadnak.